

A kitelepítésük után egy évvel az édesanyjuk hazament, mert úgy volt, a férjét is utánnatelepítik és segítenie kellett neki itthon, de változott a terv. Mivel a kitelepítő bizottság elnöke ott lakott náluk, Peszeken, visszavonta a kitelepítést, hisz akkor nem tudott volna hol lakni, ha ők elmennek. Így az anyuka Peszeken maradt. Évente egy-két alkalommal elmentek Bátaszékre pár napra meglátogatni a gyerekeiket, a családot. Ipolypásztónál szöktek át, majd onnan vonattal tovább. Csomagokat küldtek, ezzel is segítettek a nevelésben. Bár, a nagyszülők igyekeztek mindent megadni nekik, legjobb tudásuk szerint nevelték unokáikat. Természetesen Bátaszéken sem hagyták abba a munkát a mezőgazdaságban, de így néha kirándultak a Balatonra.

Egy 1952-ben megjelent törvény szerint a családokat nem lehetett szétszakítani. Behívták a két gyereket a község házára, és megkérdezték, haza akarnak-e menni? Ekkor a nagymamám 10, öccse 8 éves volt, felnőtt nélkül kellett döntenük. Mentek volna egyedül a nagy világba? Nem! Azt mondták a nagyszülők nélkül sehova. Aztán váratlanul 1954-ben kaptak engedélyt arra, hogy hazamehessenek a nagyszülőkkel és a dédmamával (a dédapa időközben meghalt). A házat a nagyapa felajánlotta az előző sváb tulajdonosának, hogy költözzön vissza. Soha nem hadakoztak egymással előtte sem. Visszafelé a 17 helyett már csak 8 vagon telt meg személyes dolgaikkal.

Itthon folytatták az iskolát: a mamám 12 évesen, hatodikosan Zselízen, az öccse 10 évesen látogatta a 4. osztályt, még Peszeken. Nagysalló nem fogadta vissza őket, így Nagypeszeken telepedtek le véglegesen. Itt nehezebb volt a gyerekek élete, sokára tudtak beilleszkedni. Volt egy nagy hiányosságuk, amit Magyarországon nem tudtak megtanulni, ez pedig a szlovák nyelv. Mély nyomot hagytak a nagymamám életében a Bátaszéken eltöltött évek, hisz ott töltötte egész gyerekkorát, ott nőtt föl. A szülők hiányát megszokta, már négyéves kora óta nem volt velük. Az idő alatt évente csak egy-két alkalommal találkoztak, akkor is csak 3-4 napra. Ott nem bántották őket, magyarok voltak, akárcsak a többiek. A nagyszülők voltak azok, akik mindig vágytak haza, hiszen egy dolog itt maradt, amit sehogy sem tudtak volna elvinni, ez pedig a nekik oly sokat jelentő föld. Itt volt a hazájuk, itt is akartak nyugodni.

Igen, a XX. század viharos volt minden akkor élő ember számára. Sokan sokat szenvedtek meg nem érdemelten. Mi azon igyekezzünk, hogy ne fájuljanak idáig a dolgok, és ezzel is védjük meg jelenünket, jövőnket.

Felkészítő tanár: Kiss Beáta

Kúcs Ildikó

„A gyermekek bábészkodva tanulták a táncokat”

A néptánc jól megőrződött népi hagyomány a Maros és Küküllő menti területeken. A tánc központi helyet foglalt el a magyarbecsei és lapádi emberek életében is. Évszaktól függetlenül minden vasárnap volt tánc a két faluban. Az ünnepeket és az élet fordulóit is táncal ünnepezték. A minden vasárnap ismétlődő tánc mellett az ünnepnapok alkalmával „kis tánc” volt. A kis táncra és a vasárnapi táncokra egy évre szegődötték meg a zenészeket: „megszegődtek a muzsikást egész évre... mentünk minden vasárnap s adtuk a pinzt. Tánc után fizettek a kezesek. Újévben megfogadták másik újévig, s azután újból, ... szerződést köttek, papírt csináltak”. A kezesek a táncrendező bizottság tagjai voltak. Az ő feladatuk volt, hogy engedélyt szerezzenek, zenészeket fogadjanak és tánchelyet béreljenek. Télen házat béreltek a táncra, nyáron pedig a csűrben táncoltak. A tánchelyet általában öreg, özvegy férfitől vagy asszonytól béreltek: Máté nanótól, Lajos bácsitól vagy Vas Birinétől. Még mai napig is virágzó táncok a: *gyors-pontozó(sűrű), lassú pontozó, leánykörtánc, öreges, csárdás*. A táncok „a templom előtt kezdődtek, pláne húsvéti napokban megkezdtek reggel, meg biza, alyan 9 órától, miko' a harangok megkondultak, akko' a muzsikaszó leállt... templom után hazamentünk, ebédeltünk, s estéli harangozásig mentünk táncolni. Ekkor megint leállt a muzsikaszó, s megint minden fiatalnak templomba kellett menni. Télen-nyáron minden vasárnap volt tánc, csak nyáron, miko' estére jött haza a csorda a legelőről, miko' a nap lecebbent akko' vége vot a mulatságnak. Télen késő estig is tartottak a táncok. Megtörtént az is, hogy a pap istentisztelet előtt megjelent a táncnál és a fiatalokat, botal a templomba kényszerítette.” Ünnepek alkalmával, az ünnep első napján, második napján és harmadik napján is volt tánc: „Karácsonykor volt három napig, Újévkor is, azután Húsvétig minden vasárnap, s azután Húsvétba', Pünkösdsbe' megint három napig. Az újévi tánc ebéd után kezdődött. Harangoztak, mentünk a templomba, aztán vissza a táncba, haza vacsorára, s újból vissza. Húsvétba a táncba mindenki ment, asszonyok, gyermekek, kicsik

a kis táncba, nagyok a nagy táncba". A tánc egyik jellegzetessége a táncszó, amit Becében és Lapádon „kátózás”-nak neveznek. Legtöbbször lakodalomban és a pontozó tánc alatt használják.

A pontozó alatt a legények kiabálták: „ide nézz a figurára, ne az anyád szoknyájára”; „járd ki lábam járd ki most, nem parancsol senki most”; „ez a fiú olyan mulya, azt se tudja hova dugja”; „szűrő szita teljes lábas, álljan fére aki házas”; „aki most előttem jár, az az éjjel velem hál”.

Lakodalomban az asszonyok kiabálták: „a menyasszony lába közt, gerebéletlen a szösz, adja ide izibe, gerebeljük felibe”.

A táncok tanulása nagyon fiatal korban kezdődik el. Magyarbecében és a legtöbb faluban a gyermekek szinte észrevétlenül „bámészkodva” tanulták el a táncokat saját képességeik szerint. „Ha nem is vótunk hivatalosak egy vendégségbe, engem nem lehetett este 10-11 előtt otthon látni, ott játszottunk fent a lakodalomban”.

„Mikor az öreg Sipos elkezdte a párt az egész testemben átfutott a vér, a labujkántól a fejemig, oda mentem az ablakhoz. S aztán a nagyoktól tanultunk, mind kíváncsik vótunk, hogy mi is úgy csináljuk, mint ők, nézegettük, aztán mi is úgy táncoltunk mint ők. Na így tanultunk meg.” Az öregek szóhasználatában jelen volt a kis tánc, nagy tánc, és a tánc elnevezések. „Vot a kis tánc a leánykáknak és a kicsi fiúknak. Vot a nagy tánc a legényeknek s leányoknak”.

Nagyon sokat gondolkoztam miről is írjak, mire az az ötletem támadt, hogy a néptáncról fogok írni, mivel nagyon érdekel a téma. Ezen felül a kollégiumi táncsoport tagjai közé tartozom, nagyon foglalkoztatnak engem a népi hagyományok valamint a népviselet. Nagyon szeretném ezeket a régi táncokat feleleveníteni minden személy emlékezetében, hisz mindannyian tudjuk, hogy ami régi, az szép!

Bárdi Zoltán

Magyar emlékekért a világban

Előadások a Magyar Kultúra Alapítvány Székházában
(Bp. I. Szentháromság tér 6. Deák terem)

ÁPRILIS

21. (kedd) 18.00 óra

„...nehézség nincs melyet erős akarat legyőzni képes ne volna”

Dr. Kubassek János a Magyar Földrajzi Múzeum igazgatója
A Körösi-életműről kortársai és az utókor

MÁJUS

5. (kedd) 18.00 óra

Radnóti Miklós hazai és külhoni emlékezete

Horváth Zsuzsanna egyetemi tanár (PKKE) előadása, a tagság képeivel

19. (kedd) 18.00 óra

Rovásírás emlékeink, az Ómagyar Mária-síralom, a Tihanyi Alapító levél nyomában...

Az Egyesület tagságával vetített előadásunk vendége, köszöntője: **Dr. Bözsöny Ferenc** tanár úr

JÚNIUS

2. (kedd) 18.00 óra

A 150 éve született Bánki Donátra és jeles kortársaira emlékezünk...

Dr. Gazda István (MTTI) igazgató köszöntőjével, **Dr. Horváth Sándor** dékán-helyettes és **Gáspár János**, az MKKA üv. igazgatójának vetített előadása

16. (kedd) 18.00:

„A magyar óceánrepülők emlékeinél”

Szabó Attila (MMKM) főmunkatárs előadása

Vendégünk: **Magyar János** gépparancsnok, óceánrepülő. Köszöntőt mond: **Gáspár János**

*Rendezvényeinkre a vendégeket, pártolókat; tagságunk körébe a kutatni vágyókat szeretettel várjuk.
A magyar emlékhelyek kutatásához javaslatokat, gondolatokat – a szerző nevével – köszönettel fogadunk.*